

Zorg is een actueel thema. Per 2006 krijgt Nederland een nieuwe zorgverzekering die het directe gevolg is van de toenemende druk op de publieke middelen. De vergrijzing van Nederland werpt haar schaduw al vooruit. Ook inhoudelijk staat zorg ter discussie, bijvoorbeeld rond het thema 'leefbaarheid' en bij de herdefinitie van individuele maatschappelijke verantwoordelijkheid.

In elf hoofdstukken onderwerpt de ethicus Jan Vorstenbosch het fenomeen zorg aan een breed lopende en nauwgezette analyse. Bij dit onderzoek beperkt hij zich niet tot mensen, maar laat hij ook zijn licht schijnen over zorg voor dieren, dingen en maatschappelijke instituties, onder andere democratie en rechtsstaat. Regels, macht en rechtvaardigheid zijn enkele verdere invalshoeken.

Het boek gaat niet over de 'zorgsector' als zodanig, maar bestudeert zorg in alle breedte, als een menselijke eigenschap of kwaliteit van hoe we met andere mensen en de wereld om ons heen omgaan. Die omgang is bijvoorbeeld zorgzaam of juist in tegendeel zorgeloos.

De kritiek op de algemene geldigheid (universaliseerbaarheid) van morele regels bij Kant maakt iets zichtbaar van Vorstenbosch' inzet: niet abstracte regels staan centraal, maar concrete zorgpraktijken. Regels, voorschriften, takenlijstjes en procedures zijn niet onbelangrijk of overbodig. Wel moeten ze gecorrigeerd worden vanuit het besef dat in een gegeven situatie het object van zorg – deze mens, dit dier, deze oldtimer auto – centraal staat en zo zijn eigen eisen stelt, mogelijk andere eisen dan de regels voorschrijven.

Bovendien blijkt zorg meer te zijn dan alleen gereguleerde behoefte- en wensbevrediging van de zorgontvanger, want het heeft bijvoorbeeld ook iets te maken met de houding van de zorgverlener en diens relatie tot het object van zorg, en met sociale deugden en maatschappelijke idealen.

Zorg is geschreven door een bevlogen realist die de werkelijkheid van alle dag niet uit het oog verliest. De auteur is zich bewust van de economische en politieke grenzen van de zorg, hoewel die alleen zijdelings aan bod komen en niet uitdrukkelijk in het onderzoek worden betrokken.

In *Zorg* vindt de lezer een goed startpunt om over het onderwerp verder na te denken. Vorstenbosch laat zijn thema vanuit verschillende filosofische subdisciplines aan bod komen: politieke filosofie, cultuurfilosofie, ethiek en ontologie. Dus, wie zich voor ethiek interesseert komt ook aan zijn trekken. Hoofdstuk 8 is bovendien geheel gewijd aan zorgethiek.

Openheid, breedte en nuance zijn belangrijke eigenschappen die het boekaantrekkelijk maken. Hoewel theoretisch van aard geeft het boek beroepsbeoefenaars aanleiding hun praktijk met andere, nieuwe ogen te bezien.

Zorg. Een filosofische analyse, J. Vorstenbosch